

ภาวะความเป็นผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านตำบลชัยพฤกษ์  
อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย

**THE LEADERSHIP OF VILLAGE HEADMAN IN CHAIYAPHRUEK  
SUBDISTRICT, AMPHOE MUEANG, LOEI PROVINCE**

โสฬส บุญโส<sup>1</sup>

ศิริรัตน์ อุดมพันธ์<sup>2</sup>

สาวิตรี มูลศรี<sup>3</sup>

สุกัญญา ตีตา<sup>4</sup>

<sup>1,2,3,4</sup>กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

**Soroj BoonSo<sup>1</sup>**

**Sirirat Udompan<sup>2</sup>**

**Savitree Moonsri<sup>3</sup>**

**Sukanya Deeta<sup>4</sup>**

<sup>1,2,3,4</sup>Department of Provincial Administration, Ministry of Interior  
Corresponding Author E-mail: soroj.boon@gmail.com

### บทคัดย่อ

บทความวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะความเป็นผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านตำบลชัยพฤกษ์ อำเภอเมือง จังหวัดเลย จำแนกตาม เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ จำนวนประชากรทั้งหมด 6,307 คน 1,323 หลังคาเรือน กำหนดขนาดประชากรกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธี โดยใช้ตาราง Krejcie & Morgan ได้กลุ่มตัวอย่าง 100 คน โดยการสุ่ม การเลือกตัวอย่างสุ่มแบบความน่าจะเป็น (Probability sampling) ใช้แบบสอบถาม แบบวัด 5 ระดับในการเก็บรวบรวมข้อมูล และใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ One Way ANOVA ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำกำนันผู้ใหญ่บ้าน โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อเทียบภาวะความเป็นผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านตำบลชัยพฤกษ์ อำเภอเมือง จังหวัดเลย จำแนกตาม เพศ อายุ การศึกษา อาชีพพบว่า มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ ภาวะความเป็นผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในเขต ตำบลชัยพฤกษ์ อำเภอเมือง จังหวัดเลย โดยรวมทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ; ผู้นำชุมชน; การปกครอง;

### Abstract

The purpose of this research was to study leadership of village headman governing in Chaiyaphruek subdistrict, Amphoe Mueang district, Loei province by gender, age, education, occupation, total population 6,307 people, 1,323 households The sample size was 100 people

selected by random sampling. Probability sampling was used a 5-level questionnaire to collect data, and also used mean statistics, standard deviation and One-way ANOVA. The study showed that the overall result of the village headman leadership was at high level compared to the result deviated by gender, age, education, and occupation. Likewise, the result showed that the village headman leadership in Chaiyaphruek sub-district, Mueang district, Loei province in all aspects were not different.

**Keywords:** Leadership; Village Headman; Governance;

## บทนำ

ตำบลชัยพฤกษ์ซึ่งเดิมเป็นหมู่บ้านในการปกครองของตำบลเมืองมาตั้งแต่ ปี 2457 จนถึงปี 2523 ทางราชการจึงได้แยกหมู่บ้านที่อยู่ทางด้านทิศตะวันออกของแม่น้ำเลย เพื่อความสะดวกในการปกครอง เมื่อปี พ.ศ.2524 ตำบลเมือง ซึ่งมี 11 หมู่บ้าน ได้จัดให้มีโครงการพัฒนาหมู่บ้านขึ้น บ้านก้างปลา เป็นหมู่บ้านหนึ่งในตำบลเมืองที่อยู่ในข่ายของโครงการพัฒนาหมู่บ้านในฝัน โครงการแผ่นดินทอง และ ในระหว่างทำการพัฒนาหมู่บ้านป่าไม้อำเภอได้นำพันธุ์ไม้ชัยพฤกษ์มาแจกจ่ายให้กับกำนันผู้ใหญ่บ้าน ได้แก่ บ้านก้างปลา บ้านท่าข้าม บ้านหัวฝาย บ้านนาบอน เพื่อให้ชาวบ้านนำไปปลูกเชื่อมกันระหว่างหมู่บ้านต่อหมู่บ้าน และภายในหมู่บ้านของแต่ละหมู่บ้าน ซึ่งถือเป็นเครื่องหมายหรือสัญลักษณ์ของหมู่บ้าน วันที่ 6 พฤศจิกายน 2524 ผู้ว่าราชการจังหวัด ได้มาทำพิธีเปิดป้ายตำบลใหม่ที่แยกออกจากตำบลเมือง คือ ตำบลชัยพฤกษ์ มี 5 หมู่บ้าน คือ บ้านท่าข้าม หมู่ที่ 1 บ้านหัวฝาย หมู่ที่ 2 บ้านก้างปลา หมู่ที่ 3-4 บ้านนาบอนหมู่ที่ 5 เหตุที่ได้ให้ชื่อว่าตำบลชัยพฤกษ์ เพื่อให้สอดคล้องกับพันธุ์ไม้ที่เป็นสัญลักษณ์ของตำบลนี้ ปัจจุบันตำบลชัยพฤกษ์อยู่ในเขตการปกครองของอำเภอเมืองเลย มีจำนวนหมู่บ้านทั้งสิ้น 11 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 1 บ้านท่าข้าม หมู่ 2 บ้านหัวฝาย หมู่ 3 บ้านก้างปลา หมู่ 4 บ้านก้างปลา หมู่ 5 บ้านนาบอน หมู่ 6 บ้านโนนสว่าง หมู่ 7 บ้านนาบอน หมู่ 8 บ้านกุดโง้ง หมู่ 9 บ้านก้างปลา หมู่ 10 บ้านโนนสะอาด และหมู่ 11 บ้านนาบอน (องค์การบริหารส่วนตำบลชัยพฤกษ์, 2564)

การดำเนินงานภายในท้องถิ่นระดับตำบลและหมู่บ้านของไทยนั้นนับว่ามีความสำคัญต่อการปกครองประเทศเป็นอย่างยิ่ง บทบาทของผู้ทำหน้าที่เป็นผู้ปกครองท้องถิ่นจึงย่อมมีมากขึ้นตามลำดับ กำนันผู้ใหญ่บ้านจึงเป็นเสมือนแกนหลักที่สำคัญของกลไกการปกครองในส่วนภูมิภาค ซึ่งมีกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้ที่มีส่วนความรับผิดชอบโดยตรง การมีภาวะความเป็นผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ตำบลชัยพฤกษ์ อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการเป็นผู้นำ หรือการมีภาวะของการเป็นผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน หรือการทำให้ผู้อื่นหรือประชาชนในเขตปกครองของตนเองนั้นได้ประพฤติปฏิบัติตามเป้าหมายหรือตามวัตถุประสงค์ขององค์การที่ได้กำหนดไว้ ภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านตำบลชัยพฤกษ์ อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย จึงเป็นเรื่องสำคัญมากในการบริหาร และการพัฒนากำนันผู้ใหญ่บ้านตำบลชัยพฤกษ์ อำเภอ

เมืองเลย จังหวัดเลย นั้นเป็นเพื่อเป็นพื้นฐานของการสร้างผลผลิตหรือบริการองค์การจะสำเร็จหรือล้มเหลวนั้น ขึ้นอยู่กับคุณสมบัติและภาวะความเป็นผู้นำของกำนันผู้ใหญ่ตำบลชัยพฤกษ์ อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย ในท่ามกลางการปรับเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ หรือความเจริญด้านเทคโนโลยี ทำให้ส่งผลต่อภาวะความเป็นผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน การเปลี่ยนแปลงมีทิศทางและแนวโน้มความเป็นไปในลักษณะใด กำนันผู้ใหญ่บ้านของตำบลชัยพฤกษ์ควรมีการปรับตัวท่ามกลางการปรับเปลี่ยนและการปฏิรูปทางการเมืองการบริหาร และสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปใน ห้วงสมัยปัจจุบันจึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจศึกษาเพื่อ หาแนวทางในการที่จะช่วยพัฒนาชุมชนให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงต่อไปในอนาคต ยังมีปัจจัยมากมายหลากหลาย ที่ส่งผลต่อภาวะความเป็นผู้นำของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านตำบลชัยพฤกษ์ อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย

ดังนั้น ผู้วิจัย จึงเห็นความสำคัญในการทำศึกษาวิจัย เรื่อง ภาวะความเป็นผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ตำบลชัยพฤกษ์ อำเภอเมือง จังหวัดเลย เพื่อศึกษาและนำไปพัฒนาต่อไป

## วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาระดับภาวะความเป็นผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ของตำบลชัยพฤกษ์จากลูกบ้านที่อยู่ ภายใต้งานปกครองในตำบลชัยพฤกษ์ อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย

## ขอบเขตการวิจัย

1) ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยจะใช้เอกสารและหลักฐานสำคัญที่เกี่ยวข้องกับภาวะความเป็นผู้นำ ของกำนันผู้ใหญ่บ้านตำบลชัยพฤกษ์ อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย 6 ด้านได้แก่ 1) ด้านนิติธรรม 2) ด้าน คุณธรรม 3) ด้านความโปร่งใส 4) ด้านการมีส่วนร่วม 5) ด้านความรับผิดชอบ 6) ด้านความคุ้มค่า

2) ขอบเขตประชากรกลุ่มตัวอย่าง การวิจัยครั้งนี้กลุ่มตัวอย่างในเขตตำบลชัยพฤกษ์ อำเภอ เมือง จังหวัดเลย จำนวนรวมทั้งสิ้น 100 คน

3) ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ ตำบลชัยพฤกษ์ อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย

## วิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Description Research) ศึกษาภาวะความเป็นผู้นำของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ของตำบลชัยพฤกษ์ อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย กลุ่มตัวอย่างในเขตตำบลชัยพฤกษ์ อำเภอเมือง จังหวัดเลย จำนวนรวมทั้งสิ้น 100 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงพรรณนา ได้แก่ แบบสอบถาม เพื่อใช้ในการเก็บ รวบรวมข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เป็นแบบสอบถามภาวะความเป็นผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านตำบล ชัยพฤกษ์ อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย 6 ด้านได้แก่ 1) ด้านนิติธรรม 2) ด้านคุณธรรม 3) ด้านความโปร่งใส 4) ด้านการมีส่วนร่วม 5) ด้านความรับผิดชอบ 6) ด้านความคุ้มค่า แบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามภาวะความเป็นผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน มีลักษณะแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 อันดับคือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน ๓๐ ข้อ โดยแบ่งเป็น 6 ด้านได้แก่ 1) ด้านนิติธรรม 2) ด้านคุณธรรม 3) ด้านความโปร่งใส 4) ด้านการมีส่วนร่วม 5) ด้านความรับผิดชอบ 6) ด้านความคุ้มค่า มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับคือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด แบ่งออกเป็น 5 ระดับตามวิธีคิดของลิเคิร์ต (Likert Type) โดยค่าแต่ละระดับมีความหมายดังนี้

- 5 หมายถึง ความเป็นภาวะผู้นำกำนันผู้ใหญ่บ้านมีมากที่สุด
- 4 หมายถึง ความเป็นภาวะผู้นำกำนันผู้ใหญ่บ้านมีมาก
- 3 หมายถึง ความเป็นภาวะผู้นำกำนันผู้ใหญ่บ้านมีปานกลาง
- 2 หมายถึง ความเป็นภาวะผู้นำกำนันผู้ใหญ่บ้านมีน้อย
- 1 หมายถึง ความเป็นภาวะผู้นำกำนันผู้ใหญ่บ้านมีน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ ลักษณะแบบสอบถามแบบเปิด ในการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตำบลชัยพฤกษ์อำเภอเมือง จังหวัดเลย

### การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปที่นิยมใช้ทางสังคมศาสตร์ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้วิธีหาค่าความถี่ แล้วสรุปออกมาเป็นร้อยละ

2. วิเคราะห์ข้อมูลการภาวะความเป็นผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านเพื่อหาค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทำการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยโดยยึดเกณฑ์ ดังนี้ (สุวรรีย์ ศิริโกการภิรมย์, 2546, หน้า 140)

- ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ มากที่สุด
- ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ มาก
- ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ ปานกลาง
- ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ น้อย
- ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ น้อยที่สุด

## ผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปผลการวิจัยตามประเด็นได้ดังนี้

1. เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ ของกลุ่มตัวอย่าง

เพศ เมื่อจำแนกตามประเภทเพศ พบว่า เป็นเพศหญิง จำนวน 62 คน (ร้อยละ 62.0) เพศชาย จำนวน 38 คน (ร้อยละ 38.0)

อายุ เมื่อจำแนกตามอายุ พบว่า อายุ 25 ปีขึ้นไป จำนวน 51 คน (ร้อยละ 51.0) อายุ 23-25 ปี จำนวน 29 คน (ร้อยละ 29.0) อายุ 19-22 จำนวน 20 คน (ร้อยละ 20.0)

การศึกษา เมื่อจำแนกตามการศึกษา พบว่า ระดับการศึกษา ต่ำกว่า ป.6 จำนวน 31 คน (ร้อยละ 31.0) ระดับ ปวช./ปวส. จำนวน 19 คน (ร้อยละ 19.0) ระดับปริญญาตรี จำนวน 19 คน (ร้อยละ 19.0) ระดับ ม.ต้น จำนวน 17 คน (ร้อยละ 17.0) ระดับ ม.ปลาย จำนวน 14 คน คิดเป็น(ร้อยละ 14.0)

อาชีพ เมื่อจำแนกตามอาชีพ พบว่า อาชีพเกษตรกร จำนวน 31 คน (ร้อยละ 31.0) อาชีพราชการ จำนวน 24 คน (ร้อยละ 24.0) อาชีพพนักงานเอกชน จำนวน 18 คน (ร้อยละ 18.0) อาชีพค้าขาย จำนวน 14 คน (ร้อยละ 14.0) อาชีพอื่น ๆ จำนวน 13 คน (ร้อยละ 13.0)

## 2. ภาวะความเป็นผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านตำบลชัยพฤกษ์ อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย

2.1 ภาวะความเป็นผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านตำบลชัยพฤกษ์ อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมีความเป็นภาวะผู้นำ มาก ( $\bar{X} = 3.41$ ) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านนิติธรรม ( $\bar{X} = 2.94$ ) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านความคุ้มค่า ( $\bar{X} = 2.90$ ) ด้านความโปร่งใส ( $\bar{X} = 2.86$ ) ด้านความรับผิดชอบ ( $\bar{X} = 2.83$ ) ด้านความร่วมมือ ( $\bar{X} = 2.80$ ) ด้านคุณธรรม ( $\bar{X} = 2.72$ ) ตามลำดับ

2.2 ภาวะความเป็นผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในเขต ตำบลชัยพฤกษ์ อำเภอเมือง จังหวัดเลย ด้านนิติธรรม โดยภาพรวมมีภาวะความเป็นผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านอยู่ปานกลาง ( $\bar{X} = 2.94$ ) เมื่อพิจารณา รายข้อพบว่า กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน ปฏิบัติตนตามกฎหมายเป็นแบบอย่างให้กับลูกบ้าน ( $\bar{X} = 3.05$ ) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน แนะนำลูกบ้านให้เป็นสมาชิกชุมชนที่ดีโดยให้ปฏิบัติตามกฎหมายและกฎหมายบ้าน ( $\bar{X} = 2.98$ ) รองลงมาคือ กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน ใช้กฎหมายในการดูแลความสงบและความเป็นอยู่ของลูกบ้าน ( $\bar{X} = 2.97$ ) รองลงมาคือ กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่บ้านเมืองทุกหน่วยงานในการดูแลลูกบ้านให้ปฏิบัติตามระเบียบกฎหมายต่าง ๆ ( $\bar{X} = 2.88$ ) รองลงมาคือ กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน ออกกฎหมายของหมู่บ้านเพื่อใช้ในการดูแลความสงบและความเป็นอยู่ของลูกบ้าน ( $\bar{X} = 2.82$ ) มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดตามลำดับ

2.3 ภาวะความเป็นผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในเขต ตำบลชัยพฤกษ์ อำเภอเมือง จังหวัดเลย ด้านคุณธรรม โดยภาพรวมมีภาวะความเป็นผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านอยู่ปานกลาง ( $\bar{X} = 2.72$ ) เมื่อพิจารณา รายข้อพบว่า กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน ไม่ก้าวร้าว วางอำนาจข่มผู้อื่น ทั้งโดยวาจาและท่าทาง วางตนเหมาะสม ( $\bar{X} = 2.82$ ) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน มีความขยัน คือ ความตั้งใจทำหน้าที่การงาน

อดทนไม่ทอดทิ้งเมื่อพบอุปสรรค ( $\bar{X} = 2.75$ ) รองลงมาคือ กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน มีความอ่อนน้อมถ่อมตนตามสถานภาพและกาลเทศะ ( $\bar{X} = 2.71$ ) และมีค่าเฉลี่ยน้อยสุดเท่ากันสองข้อคือ กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน มีความซื่อสัตย์ คือ ประพฤติตรงมีความจริงใจ ปลอดภัยจากรู้สึกลำเอียงหรืออคติ ( $\bar{X} = 2.67$ ) และ กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน พุดจาสุภาพมีกิจกรรมรยาที่ตีงาม มีสัมมาคารวะ ( $\bar{X} = 2.67$ ) ตามลำดับ

2.4 ภาวะความเป็นผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในเขต ตำบลชัยพฤกษ์ อำเภอเมือง จังหวัดเลย ด้านความโปร่งใส โดยภาพรวมมีภาวะความเป็นผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านอยู่ปานกลาง ( $\bar{X} = 2.86$ ) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน สร้างความเป็นธรรมแก่ลูกบ้านหรือผู้รับบริการสาธารณะอย่างทั่วถึง ( $\bar{X} = 2.91$ ) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน ประสานงานการร่วมมือร่วมใจและการตัดสินใจของลูกบ้านในชุมชน ( $\bar{X} = 2.87$ ) รองลงมาคือ กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน ประชุมชี้แจงทำความเข้าใจหลักเกณฑ์วิธีการจัดสรรงบประมาณให้ลูกบ้านทราบ ( $\bar{X} = 2.84$ ) กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน การติดตามและประเมินผลที่ของงานได้รับการยอมรับว่าเที่ยงตรงและเชื่อถือได้ ( $\bar{X} = 2.84$ ) มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน และ กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน เปิดเผยข้อมูลข่าวสารงบประมาณอย่างตรงไปตรงมาให้ลูกบ้านทราบ ( $\bar{X} = 2.82$ ) มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดตามลำดับ

2.5 ภาวะความเป็นผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในเขต ตำบลชัยพฤกษ์ อำเภอเมือง จังหวัดเลย ด้านการมีส่วนร่วม โดยภาพรวมมีภาวะความเป็นผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านอยู่ปานกลาง ( $\bar{X} = 2.79$ ) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน ชักชวนให้ลูกบ้านรักชุมชน เน้นผลประโยชน์ ส่วนรวมของชุมชน ( $\bar{X} = 2.98$ ) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน การเปิดโอกาสให้ลูกบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในนโยบายที่เกี่ยวกับการจัดสรร และการใช้ประโยชน์ของทรัพยากรเพื่อการอุปโภค บริโภค ( $\bar{X} = 2.89$ ) รองลงมาคือ กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน ชักชวนให้ลูกบ้าน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการ ( $\bar{X} = 2.75$ ) รองลงมาคือกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน ส่งเสริมสนับสนุนลูกบ้านในชุมชนรักษาขนบธรรมเนียมประเพณี ส่งเรือยาวแข่งขัน ( $\bar{X} = 2.71$ ) และกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน ร่วมกับลูกบ้านค้นหาปัญหาชุมชนการวางแผนการตัดสินใจการบริหารจัดการปัญหา ( $\bar{X} = 2.63$ ) มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดตามลำดับ

ภาวะความเป็นผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในเขต ตำบลชัยพฤกษ์ อำเภอเมือง จังหวัดเลย ด้านความรับผิดชอบ โดยภาพรวมมีภาวะความเป็นผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านอยู่ปานกลาง ( $\bar{X} = 2.79$ ) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน ให้ความสำคัญในการกระทำตามสิ่งที่ตนเอง ได้เคยพูดหรือให้คำมั่นสัญญาไว้ ( $\bar{X} = 2.96$ ) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน รับเรื่องร้องทุกข์ของลูกบ้านในตำบลเรียนต่อนายอำเภอ ( $\bar{X} = 2.89$ ) รองลงมาคือ กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน รับคำสั่งทางราชการมาประกาศให้ลูกบ้านในตำบลให้รับทราบและปฏิบัติ ( $\bar{X} = 2.86$ ) รองลงมาคือ กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน ทำหน้าที่ผู้นำป้องกันภัยอันตรายและรักษาความสงบสุขของลูกบ้านในตำบลชัยพฤกษ์ ( $\bar{X} = 2.73$ ) และ กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน ตรวจตรารักษาความสงบเรียบร้อยในตำบล ( $\bar{X} = 2.72$ ) มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดตามลำดับ

ภาวะความเป็นผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในเขต ตำบลชัยพฤกษ์ อำเภอเมือง จังหวัดเลย ด้านความคุ้มค่า โดยภาพรวมมีภาวะความเป็นผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านอยู่ปานกลาง ( $\bar{X} = 2.89$ ) เมื่อพิจารณารายข้อ



พบว่า กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้ดำเนินการรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ห้วย หนอง คลอง บึง ให้สมบูรณ์ยั่งยืน ( $\bar{X}$  = 2.94) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน แนะนำให้ลูกบ้านในการใช้ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด ( $\bar{X}$  = 2.90) รองลงมาคือ กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน ชักชวนและทำเป็นแบบอย่างให้ลูกบ้าน นำหลักพอเพียงมาใช้ มีความประหยัด ( $\bar{X}$  = 2.88) กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน ปรับลดขั้นตอนในการปฏิบัติงานให้สั้นหรือเบ็ดเสร็จในขั้นตอนเดียว ( $\bar{X}$  = 2.88) มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน และ กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน กำหนดหน้าที่และเป้าหมายให้ชัดเจน และรายงานผลการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าต่อชุมชน ( $\bar{X}$  = 2.66) มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดตามลำดับ

### การอภิปรายผลการวิจัย

ภาวะความเป็นผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านตำบลชัยพฤกษ์ อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมีความเป็นภาวะผู้นำมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านนิติธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านความคุ้มค่า ด้านความโปร่งใส ด้านความรับผิดชอบ ด้านความร่วมมือ ด้านคุณธรรมตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า กำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นเจ้าหน้าที่รัฐสังกัดกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยโดยตำแหน่ง การปฏิบัติหน้าที่จำเป็นต้องยึดกรอบของระเบียบ กฎหมาย อย่างเคร่งครัด เพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาดจนถูกร้องเรียนในที่สุด ดังที่ พันโทกมล ประจวบเหมาะ ได้กล่าวว่า ลักษณะการปกครองท้องถิ่นของไทย เป็นการปกครองที่มีความใกล้ชิดกับราษฎรในท้องถิ่น การปกครองท้องถิ่นคือการปกครองในระดับตำบลและหมู่บ้าน โดยมีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นกลไกหลักในการปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายทั้งทางกฎหมาย และตามแนวนโยบายของรัฐ ถือเป็นตัวแทนของภาครัฐ และเป็นตัวแทนของราษฎรในขณะเดียวกัน เพราะนับเป็นคนกลางในการนำเอาความเดือดร้อนของราษฎรเพื่อนำเสนอต่อส่วนราชการ อีกทั้งยังทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยของนายอำเภอ ในงานราชการบริหารส่วนภูมิภาค เป็นผู้ประสานงานระหว่างราชการส่วนภูมิภาคกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รักษาความสงบและเป็นคนกลางในการไกล่เกลี่ยประนีประนอมและจัดการระงับปัญหาความขัดแย้งในท้องถิ่น (แนวหน้า, 2562, 1 กันยายน)

### ข้อเสนอแนะ

#### ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรมีการจัดตารางการอบรม หรือจัดทำหลักสูตรอบรมที่จำเป็นต่อสมรรถนะความเป็นผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านตำบลชัยพฤกษ์ อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย
2. ควรสร้างความตระหนักและกระตุ้นความเป็นผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านตำบลชัยพฤกษ์ อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย

#### ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการทำเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาความเป็นผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านตำบลชัยพฤกษ์ อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย

2. ควรมีการทำเรื่องเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาศักยภาพความเป็นผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ตำบลชัยพฤกษ์ อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย

### องค์ความรู้ที่ได้

ภาวะความเป็นผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านตำบลชัยพฤกษ์ อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย โดยภาพรวม อยู่ในระดับมีความเป็นภาวะผู้นำมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านนิติธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านความคุ้มค่า ด้านความโปร่งใส ด้านความรับผิดชอบ ด้านความร่วมมือ ด้านคุณธรรมตามลำดับ

### เอกสารอ้างอิง

แนวหน้า. (2562, 1 กันยายน). แนวทางการดำรงอยู่ของกำนัน-ผู้ใหญ่บ้าน. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 15 พฤษภาคม 2564. แหล่งสืบค้น <https://www.naewna.com/politic/437303>.

สุรวิทย์ ศิริโกการภิรมย์. (2546). การวิจัยทางการศึกษา. ลพบุรี: ฝ่ายเอกสารการพิมพ์ สถาบันราชภัฏเทพสตรี.

องค์การบริหารส่วนตำบลชัยพฤกษ์. (2564). ประวัติ/สภาพทั่วไป. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 15 พฤษภาคม 2564. แหล่งสืบค้น <https://www.chaiyapruk.go.th/tambon/general>.